

Museopalvelut

10.7.2019

Kaupunkisuunnittelu ja maaomaisuus, tonttipalvelut

Kaupunginhallituksen kaupunkikehitysjaosto 17.6.2019 § 46

Lausunto Sepänkatu 1:n vireillä olevaan asemakaavanmuutokseen (21/2017), kehittämiskumppanikilpailun voittajan valintaan ja kiinteistöjen myyntiin liittyvistä suojelun tavoitteista (3-19-8, Sepänkatu 1, Sirkkalankatu 39 ja Neitsytpolku 6 sekä 3-9903-0, osa Samppalinnan vuori -nimisestä puistosta)

Valmistelija: Kaarin Kurri

Kaupunkisuunnittelu ja maaomaisuus, tonttipalvelut, maankäyttöinsinööri Tuomas Lindholm on pyytänyt 19.6.2019 museopalveluiden lausuntoa Sepänkatu 1:n jatkosuunnitelmista liittyen erityisesti suojelun laajuuteen. Turun kaupunginhallituksen kaupunkikehitysjaoston 17.6.2019 "Sepänkatu 1" kehittämiskumppanikilpailun voittajan valintaa ja kiinteistöjen myyntiä koskevan päätöksen mukaisesti "jaostolle tulee tuoda tiedoksi museopalveluiden arviointiryhmän kuulemisten yhteydessä antama näkemys kilpailualueen rakennuskannan suojeluarvoista. Mikäli museopalveluiden näkemyksen mukaan ilmenee tarvetta kaavoituksessa suojella kilpailualueen rakennuskantaa nyt esitettyä laajemmin, tulee jaostolle tuoda arviot myös laajempien suojelutavoitteiden vaikutuksesta kokonaiskauppahintaan."

Museopalvelut/Turun museokeskus on ottanut kantaa kaksivaiheisen kehittämiskilpailun ensimmäisen vaiheen suunnitelmiin sekä täsmentänyt tavoitteita kilpailun toista kierrosta varten. Tällöin ohjeistusta tarkennettiin mm. kaupunkikuvan ja säilytettävien rakennusten osalta. Uudisrakennusten korkeudessa tuli ottaa huomioon Luostarivuoren koulurakennuksen asema Samppalinnan vuoren kaupunkiin päin avautuvia näkymiä hallitsevana julkisena rakennuksena. Olemassa olevista rakennuksista ehdottomasti säilytettäväksi määritettiin kirjastorakennus K sekä koulurakennukset A ja L, joskin muidenkin koulurakennusten säilyttäminen nähtiin suotavaksi.

Jatkokilpailun ehdotukset ovat suojelulinjausten osalta lähentyneet selkeästi toisiaan. Kaikissa kilpailuehdotuksissa on säilytetty ohjeistuksen mukaisesti K, A, L -rakennukset, joskin niiden käsittelyllä ja suunnitelluilla käyttötarkoituksilla on vaikutusta ominaispiirteiden vaalimiselle asetettuihin tavoitteisiin. Muista poiketen Auratum Asunnot Oy:n/Arkkitehtitoimisto Sigge Oy:n ehdotuksessa on ajatuksena myös C-rakennuksen hyödyntäminen.

10.7.2019

Rakennusperinnön suojelun tavoitteena on turvata rakennetun kulttuuriympäristön ajallinen ja alueellinen monimuotoisuus, vaalia sen ominaisluonnetta ja erityispiirteitä sekä edistää sen kulttuurisesti kestävä hoitoa ja käyttöä. Kulttuurihistoriallisesti merkittävien rakennusten ja alueellisten kokonaisuuksien säilymisen ohella suojelun tavoitteisiin kuuluvat merkittävien arkkitehtien töiden turvaaminen ja esimerkkien säilyttäminen erilaisista rakennustyypeistä. Vuosina 1964–1966 arkkitehti Olof Holmbergin suunnitellun rakennettu ja vuosina 1991–1993 arkkitehti Pekka Pitkäsen täydentämä Turun Teknillisen oppilaitoksen kokonaisuus täyttää monella tavoin suojelun kriteerit.

Sepänkatu 1:n rakennusten säilyneisyyttä, ominais- sekä erityispiirteitä ja kulttuurihistoriallista ulottuvuutta on arvioitu kiinteistöstä tehdyllä Rakennushistoriaselvityksellä (RHS, Anniina Lehtokari 2018), joka oli museoviranomaisen käytettävissä jo kumppanuuskilpailun toisen vaiheen tavoitteita määritettäessä. Ensimmäisen vaiheen kilpailuehdotukset osoittivat puolestaan, että säilyttämällä keskeiset esimerkit sekä 1960-luvun että 1990-luvun koulurakennuksista on mahdollista luoda mielenkiintoinen kokonaisuus, joka kantaa nykypäiviin Sepänkadun vastakkaisella puolella olevan ja niin ikään suojelun piiriin määritetyn nk. vanhan Tekun tarinan kytkien kokonaisuuden Luostarinkadun varren monikerroksiseen koulurakennusten jatkumoon. Säilytettävät osat ovat itsellisiä ja kokonaisuuden kerronnallisuutta edustavia rakennuksia, joilla on erityisasema kaupunkikuvassa ja suojaavat kainaloonsa Heidekenin perhetalona tunnetun entisen synnytyssairaalan.

Museopalveluiden tarkastelukulmasta arvioiden Teknillisen oppilaitoksen kohdalla tärkein tavoite on turvata säilytettävien rakennusten ominaispiirteet ja -luonne. Sillä tarkoitetaan julkisivujen, rakennusmassan ja tärkeimpien sisätilojen säilymistä autenttisina. Tavoite on erittäin haasteellinen, mikäli uusi käyttötarkoitus edellyttää radikaaleja muokkauksia ja rakenteellisia uudistuksia. Esimerkiksi tavanomaisen asumisen sijoittaminen opetuskäyttöön suunniteltuun taloon synnyttää yleensä vaateen parvekkeista, joiden myötä julkisivut menettävät alkuperäisen arkkitehtuurityylinsä. Toki pohjakerrosten hyödyntäminen liiketiloina merkitsee myös selkeää muutosta, mutta on alisteinen kokonaisuudelle ja hyväksyttävissä alueen elinvoimaisuutta ja viihtyisyyttä lisäävänä. Lisäkerrosten myötä rakennukselle tunnusomainen volyyymi menetetään, mutta mikäli uudet kerrokset toteutetaan selkeästi sisäänvedettyinä ilman räystäälle saakka ulotettuja terasseja kaiteineen ja alkuperäistä arkkitehtuuria kunnioittaen, on mahdollista säilyttää niin kertovuus kuin illuusio alkuperäisestä kattomuodosta. Vesikattojen hyödyntäminen viheralueina tai hyödyntäminen hulevesiä pidättävinä viherkatteina edellyttäne sellaisia muutoksia yläpohjarakenteeseen, joilla on vaikutusta räystäsalueen mittasuhteisiin.

Museopalveluiden K-, A- ja L-rakennuksille asettamat suojelun tavoitteet ovat seuraavat:

10.7.2019

K-siipi (kirjasto), Arkkitehtitoimisto Pekka Pitkänen 1991–1993: Julkisivut, vesikaton perusmuoto kattoikkunoineen, portaikko ja 3. kerroksen kirjastotilat. Julkisivukorjauksessa tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja.

A-siipi (koulu, opetustilat), Arkkitehtitoimisto Olof Holmberg & Co. 1964–1966: Julkisivut, vesikaton perusmuoto kadunpuoleisilla sivuilla ja keskeiset tilasarjat (keskuskäytävä, portaikko). Korjauksessa tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja.

L-siipi (laboratorio), Arkkitehtitoimisto Pekka Pitkänen 1989–1992: Julkisivut, vesikaton perusmuoto, keskuskäytävä, päädyn aulatilat ja porrashuone. Korjauksessa tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja.

Museopalvelut katsoo, että ehdotus Samppalinnan syke (Jatke, Taaleri, JKMM) mahdollistaa niin toimintakonseptiltaan kuin vanhojen rakennusten käsittelyn osalta rakennusten ominaisuutensa vaalimiselle asetetut tavoitteet. Ehdotukseen Combo (Sigge, Auratum) sisältyy ajatus asuinhuoneistoja palvelevista parvekkeista ja lisäkerrosten eteen muodostettavasta kattoterassista räystääslinjaan tuotavine kaiteineen, mikä saattaa muodostaa ristiriidan suhteessa suojelutavoitteisiin. Ehdotuksessa Samppalinnan tähti (Turku-Rakennus, AJAK) A-siipeen esitetty koulutoimi jatkaa rakennukselle luonteenomaista käyttöä, mutta liikuntasaleineen edellyttää sisätilaan osin radikaalia muokkausta.

Museopalvelut/Turun museokeskus
museopalvelujohtajan varahenkilö,
Intendentti

Maarit Talamo-Kemiläinen

Kokoelmat ja kulttuuriperintöyksikkö
tutkija

Kaarin Kurri

Tiedoksi:

Kaavoitus